

De positie van de mantelzorgversterken

Mantelzorgbeleid 2022 - 2026

‘Mantelzorgers worden gezien als mede-zorgverleners met eventueel een eigen ondersteuningsvraag.’

Wat is mantelzorg?

1. Langdurige zorg voor een chronisch zieke of gehandicapte uit directe omgeving.
2. Mantelzorg is méér dan gebruikelijke zorg.
3. Mantelzorg komt op je pad.
4. Mantelzorg is vrijwillig en is onbetaalde hulp.
5. Niet iedere mantelzorgversterker heeft ondersteuning nodig.

Mantelzorg in cijfers – Súdwest Fryslân

(Bron: MantelzorgNL en gemeente Súdwest-Fryslân)

- 26.740 mantelzorgers van 15 jaar en ouder.
- 65% is in de leeftijd tussen 25 - 65 jaar.
- 2.400 mantelzorgers voelen zich zwaar belast.
- 20% van de kinderen groeit op met een zorgsituatie binnen het gezin.
- 1 op de 4 werkenden combineert werk met mantelzorg.
- 1.000 mantelzorgers staan ingeschreven bij de Stipepunten, waarvan de helft 65 jaar en ouder.

Voor wie is het mantelzorgbeleid?

- Voor alle mantelzorgers, dus ook voor jonge mantelzorgers.

Relevante ontwikkelingen

- Het aantal mensen van 65 jaar en ouder neemt toe, terwijl het aantal mensen van 25 tot 65 jaar zal gaan afnemen.
- Het aantal professionele zorgverleners onder de 65 jaar zal naar verhouding afnemen.
- Inzet van dit mantelzorgbeleid is om de toenemende druk op mantelzorgers te voorkomen, dan wel te verzachten.

Wat willen we bereiken?

- Mantelzorgers herkennen zichzelf en worden door de omgeving (h)erkend.
 - Mantelzorgers stimuleren om zelf op tijd hulp te vragen of te regelen.
 - Mantelzorgers krijgen integrale ondersteuning aangeboden.
- Op deze manier willen we voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken en in staat blijven om te zorgen voor hun naaste(n) en voor zichzelf.*

Hoe gaan we dit bereiken?

We zetten de komende 4 jaar in op:

1. Preventieve aanpak
2. Oog voor de mantelzorgers
3. Integrale ondersteuning van de mantelzorgers

Wettelijk kader van mantelzorgbeleid

Het wettelijk kader voor mantelzorgbeleid maakt deel uit van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het uitgangspunt van dit gemeentelijk kader is het mogelijk maken dat mensen langer zelfstandig kunnen wonen, met behulp van het eigen sociale netwerk en eventueel met ondersteuning vanuit de gemeente of andere zorgaanbieders.. Mantelzorgers hebben daarbij een belangrijke rol. Gemeenten hebben een taak om mantelzorgers te ondersteunen.

Context van dit mantelzorgbeleid

Het actuele gemeentelijke beleid²⁸ staat vooral in het teken van de missie brede welvaart: Vitaal wonen, werken en genieten in Súdwest-Fryslân. De gemeente wil in 2040 de gezondste en vitaalste woon- en leefgemeente van Noord-Nederland zijn. Naast het vitale wonen, werken en genieten heeft gezondheid een prominentere plek gekregen in het beleid omdat dit in de basis de essentie is. Het doel is iedereen te stimuleren om gezond te leven en daarbij extra aandacht te hebben voor inwoners bij wie dat niet vanzelf gaat. Zoals is afgesproken in het coalitieakkoord ‘Grutsk en tichtby’, zetten we in op positieve gezondheid en gericht op zoveel mogelijk preventie en samenwerking.

²⁸ Koersnota 2022, Nota gezondheid 2022, Lokaal Preventieakkoord ‘Samen doen, Samen gezond.’

Totstandkoming van het mantelzorgbeleid

Voor de totstandkoming van dit geactualiseerde mantelzorgbeleid is gekozen om de huidige beleidslijn voort te zetten. Immers de wetgeving over mantelzorg is onveranderd, **wel is de noodzaak om actief mantelzorgbeleid te voeren urgent**. De toenemende vergrijzing, de gevolgen van de pandemie en de afnemende beschikbaarheid van zorgpersoneel is de oorzaak dat er een groter beroep op mantelzorgers wordt gedaan.

Voor de totstandkoming is gebruik gemaakt van de inbreng van de werkgroep mantelzorg van de adviesraad Sociaal Domein, MantelzorgNL, gebiedsteams en Stichting Sociaal Collectief. Sociaal Collectief is een belangrijke uitvoerende partij (o.a. coördinatie stipepunten en mantelzorg). De gevraagde inzet is onderdeel van het jaarplan van Sociaal Collectief.

Met dit document is duidelijk waar we de komende jaren op willen inzetten, met ruimte voor tussentijdse aanpassingen, bijsturen en benutten van mogelijkheden. Het is geen statisch document. Wanneer het Sociaal Cultureel Planbureau met nieuwe cijfers komt of wanneer zich nieuwe inzichten of kansen aandienen, kunnen we bijsturen of aanpassen.

Waar zetten we de komende vier jaar op in?

Mantelzorgers zijn mede-zorgverleners

Het is van belang om mantelzorgers te erkennen als 'mede-zorgverleners'. Hiermee krijgen mantelzorgers officieel een stem. Mantelzorgers overleggen en beslissen mee over de zorg en ondersteuning voor degenen waarvoor zij zorgen. De ingezette zorg en ondersteuning is van invloed op het functioneren en het welzijn van de mantelzorgers zelf.

Mantelzorgers worden herkend en erkend door zowel professionals als hun directe omgeving. Hierdoor voelen mantelzorgers zich gesteund en wordt het aanvaarden van noodzakelijke ondersteuning voor zichzelf ook gemakkelijker. Bestaande voorzieningen en activiteiten worden gecontinueerd, dan wel verbeterd of er komen nieuwe bij om de mantelzorgers beter te bereiken en te ondersteunen.

1. Preventieve aanpak Mantelzorgers beter bereiken

- Via het zorgpad: mantelzorgers gaan vaak mee naar zorgprofessionals of ontvangen zelf ondersteuning.
- Via het leefpad: mantelzorgers hebben ook een leven naast de zorg (werk, school, sport en sociale contacten).

Concreet:

Om mantelzorgers te informeren, betrekken of ondersteunen moet je weten hoe je hen kunt bereiken en op welke manier je moet communiceren. Een manier hiervoor is te denken volgens het zorg- en leefpad. Waar komen mantelzorgers gedurende een dag? Wie komen zij tegen? Welk communicatiemiddel gebruik ik? Zie ook de infografic op de volgende pagina.

2. Oog voor de mantelzorgers Passende voorzieningen voor mantelzorgers

- De mantelzorgondersteuning wordt afgestemd op de lokale behoefte en er wordt rekening gehouden met specifieke doelgroepen.
- Zorgprofessionals kennen hun taak als mantelzorgsignaleerders en verwijzers en ze kennen de voorzieningen.

Concreet:

- Verhogen van de mantelzorgwaardering naar € 100 per kalenderjaar.
- Activiteiten vanuit Stipepunten richten op een thema.
- Voorlichting op scholen, zowel aan leerkrachten (bewustwording, herkenning, doorverwijzing) als aan leerlingen.
- Klankbordgroepen voor een bepaalde doelgroep.
- Aanbod voor migranten met speciale aandacht voor de taal en voor cultuurverschillen.
- Meer vrijwilligers werven als luisterend oor voor mantelzorgers.
- (Zorg)partijen weten wat zij voor mantelzorgers kunnen betekenen. Denk aan het organiseren van themabijeenkomsten.

3. Integrale ondersteuning van de mantelzorgers Mantelzorgers goed ondersteunen

- Mantelzorgers op een integrale manier ondersteunen: rondom wonen, werk en inkomen, waardoor er geen obstakels zijn voor mantelzorgers.
- We kijken bij onze aanpak naar facetten van het leven van onze inwoners en investeren in de volgende basisvoorwaarden:
 1. Gezonde leefstijl
 2. Waardevolle relaties
 3. Voldoende vaardigheden
 4. Voldoende financiële middelen
 5. Gezonde omgeving

Concreet:

- Onderzoek naar het verstevigen van mantelzorgcoördinatie.
- Organiseren van bijeenkomsten voor mantelzorgers en netwerkpartners.
- In Friese samenwerkingsagenda De Friesland – Zorgkantoor en gemeenten staan ook ambities voor mantelzorgondersteuning.
- Ontwikkelen van de lokale inclusie agenda.
- Ernstige psychiatrisch aandoening (EPA)-team: de interpretatie van ondersteuningsplannen aanvullen met familie en mantelzorgers.
- Projecten 'Gezond Oud worden', 'dementievriendelijk Súdwest' en 'Sosjaal en Sûn'.
- Financieel gezond + mantelzorg als werkgever: training voor leidinggevendenden.
- 'Simmer Yn Súdwest' – toegankelijk voor jonge mantelzorgers.
- Werk en mantelzorg - onder aandacht bij werkgevers.

Preventieve aanpak

Oog voor de mantelzorgers

Integrale ondersteuning van de mantelzorgers

Mantelzorgers beter bereiken

Om mantelzorgers te informeren, betrekken of ondersteunen moet je weten hoe je hen kunt bereiken. Een manier hiervoor is te denken volgens het zorg- en leefpad. Waar komen mantelzorgers gedurende een dag? Wie komen zij tegen? Welk communicatiemiddel gebruik ik?

1 Zorgpad

Mantelzorgers gaan vaak mee naar zorgprofessionals of ontvangen zelf ondersteuning. Dit zijn goede plekken om hen te benaderen.

2 Leefpad

Mantelzorgers hebben ook een leven naast de zorg. Ook daar zijn plekken waar zij benaderd kunnen worden voor informatie en advies.

ONDERSTEUNING

- Gebiedsteams
- Mantelzorgmakelaar
- Stipepunt
- Sociaal Raadvrouw
- Onafhankelijke Cliëntondersteuner

ZORG

- Ziekenhuizen
- Wijkverpleegkundige
- Huisarts
- Thuiszorg
- Zorgaanbieders

Op het werk

- Bibliotheek
- Buurthuis
- Buurtinitiatieven
- Stipepunt
- Sociaal Raadvrouw
- Gemeentehuis

EN DENK AAN ...

- Logopedist
- Apotheek
- Diëtist
- Fysiotherapeut
- Ergotherapeut

Sportclubs

Jongerenwerk

School

Cafés

- Winkels
- Supermarkten
- Theater
- Kunst en cultuur

3

De doelen van beter bereiken

- ADVISEREN
- INFORMEREN
- INSPIREREN
- BETREKKEN
- ONDERSTEUNEN
- VERLICHTEN

4

Wie wel en wie niet

Zie het bereiken van mantelzorgers niet als doel, maar als eerste stap. Niet iedere mantelzorger heeft immers ondersteuning nodig. Je kunt samen met de bereikte mantelzorgers bekijken of er iets nodig is en zo ja, wat.

5

Communicatiemiddelen

Elke doelgroep vraagt om een eigen benadering.

FILMPJES, TV- EN RADIO-CAMPAGNES

FACEBOOK OF WHATSAPPGROEPEN VOOR LOTGENOTEN

KRANTEN-BERICHTEN

POSTERS, FLYERS EN BROCHURES

VIA BEROEPS-KRACHTEN

NIEUWSBRIEVEN, UITNODIGINGEN EN TELEFONISCH CONTACT (LEDEN STIPEPUNTEN)

Oog voor de mantelzorg

Er zijn 8 vraaggebieden waarop mantelzorgers knelpunten ervaren en waar ze vragen over hebben. Het kan gaan om expliciete vragen. Maar vaak gaat het om latente vragen: vragen die nog niet gesteld zijn maar wel spelen of vragen die in de toekomst gaan spelen. De vraaggebieden bieden houvast bij het creëren van ondersteuning en beleid voor mantelzorgers. In de afgelopen jaren zijn er al een aantal voorzieningen per vraaggebied gerealiseerd.

In onderstaande figuur wordt per vraaggebied aangegeven wat er nu al is voor mantelzorgers. Dit wordt de komende jaren in stand gehouden en waar mogelijk worden deze voorzieningen uitgebreid, dan wel verbeterd.

- Voor de jonge mantelzorgers: meidengroep en funactiviteiten
- Giest mei (door Acte 2) en seniorencafé (door Bibliotheek)
- Bewegcoach: beweegaanbod
- Wandelgroepen en verwenactiviteit
- Week van de mantelzorg
- Dag en doen
- Culturele uitjes
- Respijtweekend
- Mantelzorgcafés
- Verwenactiviteiten
- Activiteiten via de mantelzorgpas

- Odensehuis
- Culturele uitjes
- Alzheimercafés
- Mantelzorgcafés
- Seniorenlijn
- Jonge mantelzorgers lotgenotencontact
- Up-gesprekken door SoCo
- Kerk

- Dag van de mantelzorg
- Week van de jonge mantelzorg
- Presentjes voor mantelzorgers
- Stipepunt, Papierwinkel, Sociale raadvrouw en Gebiedsteams voor vragen over financiën en mantelzorg.
- Mantelzorgwaardering van €100,- per kalenderjaar

- Casemanager dementie
- Bordje vol, Luisterend oor door vrijwilligers Stipepunten en zorgprofessionals

- Nieuwsbrief mantelzorg
- Stipepunt.nl van Stichting Sociaal Collectief
- Mantelzorgcafé in Bolsward, Koudum en Sneek
- MantelzorgNL (via telefoon en website)
- Alzheimercafés
- Odensehuis
- Advies via mantelzorgmakelaar, sociaal raadvrouw, onafhankelijke cliëntondersteuner (OCO) en gebiedsteam

- Webinar, gastcolleges, spreekbeurten.
- Gastlessen op scholen
- Trainingen GOED omgaan met dementie
- Voorlichting aan mantelzorgers via de mantelzorgcafés, nieuwsbrieven en lidmaatschap MantelzorgNL

- Respijtzorg door zorgaanbieders, dagopvang, logeerszorg.
- Humanitas Standby
- Dagbesteding

- Vervoer en hulpmiddelen in huis
- Gebiedsteam, Onafhankelijke Cliëntondersteuner (OCO) en mantelzorgmakelaar
- Netwerk Armoede*
- Stipepunt voor papierwinkel en klusjes
- Saar aan huis

stipepunt.nl

Bij de Stipepunten in Sneek, Bolsward, Makkum en Koudum kun je terecht voor al je vragen op het gebied van vrijwillige inzet, mantelzorg en papierhulp. www.stipepunt.nl

STICHTING
SOCIAAL COLLECTIEF

Sociaal Collectief (SoCo) maakt meedoen in stad, dorp of wijk voor iedereen mogelijk. www.stichtingsociaalcollectief.nl

MantelzorgNL

De landelijke vereniging die opkomt voor iedereen die zorgt voor een naaste. www.mantelzorg.nl

* Kerken, Leger des Heils, Loodsboot, cliëntenraad WWB, Steunpunt UGS, Schuilplaats, Thuisadministratie, Budgetmaatjes, Vluchtelingenwerk, Voedselbank, wijkteam Sporkhem, GGD, Gebiedsteam, Sociaal Collectief, Papierwinkel, Sociaal Raadvrouw.